

امکان انتخاب محل هزینه کرد مالیات رویکرد توسعه محور برای اقتصاد کشور

به مالیات دهی بپردازند. مصوبه مذکور موجبات آن را فراهم می آورد که سرعت وصول مالیات افزایش یابد و شخص نظارتی بر پیشرفت پروژه مورد نظر داشته باشد. حتی امکان پیوستگی در این امر وجود دارد و مالیات دهندة می تواند در دوره های بعدی نیز مالیات پرداختی را به سمت این پروژه سوق دهد.

• اولویت های اصلی دولت چهاردهم در حوزه مالیات کدام اند؟

به نظر می رسد اولویت اول دولت جدید در زمینه مالیات، هوشمندسازی این حوزه باشد. بسیاری از داده ها، اعم از اطلاعات خریدوفروش و غیره، به موقع ثبت نشده اند. علاوه بر نامرتب بودن داده ها، تأخیر در وظایف و مقررات مالیاتی نیز پدید آمد. دومین مورد، عدالت مالیاتی قلمداد می شود. مشاغل و کارکنانی که درآمد کمتری دارند، باید از دادن مالیات معاف شوند یا در کمترین حد ممکن مالیات بپردازند. این کار با بالا بردن کف مالیات امکان پذیر خواهد بود. سومین نکته در ارتباط با طرح هایی است که تا امروز آغاز شده اند. به عنوان مثال باید اشکالات طرح جامع مالیاتی که تقریباً به اتمام رسیده و در فرآیند اجرایی قرار دارد مانند سامانه مؤدیان، سامانه فروشنده ها، سامانه نقل و انتقالات و...، رفع شود.

• قانون مالیات بر عایدی سرمایه چگونه به مرحله اجرا درآمد؟

این قانون بسیار کارآمد و عدالت محور است اما دولت برای پیاده سازی و اجرای آن با موانعی مواجه است که باید برطرف شوند. اگر می خواهیم کشور به سمت مالیات محوری برود، مالیات بر عایدی سرمایه، قانون بسیار خوبی است. این قانون برای املاک، ارز و خودرو و... مورد استفاده قرار گرفته که می تواند فشار بر اقشار حقوق بگیر را تا حدی کاهش دهد.

• معافیت های مالیاتی شامل چند بخش است؟

معافیت های مالیاتی چند ریشه دار؛ یکی مربوط به توسعه است. یعنی معافیت می گذارند تا جریان تولید در یک کشور تقویت شود. بخش دیگر معافیت های ساختاری، فرهنگی و نهادی است. مثلاً خیلی از اقشار معافیت حقوق و دستمزد دارند. بنابراین معافیت اصلاً بد نیست اما باید در نقش مشوق تولید باشد. بسیاری از کشورهایی که پیشرفت کردند، در جهت توسعه معافیت های لازم را داده اند. در کشور ما هم باید معافیت ها را با نگاه تولیدی انجام داد.



موجود یک چالش بزرگ محسوب می شد.

• بر اساس مصوبه هیئت وزیران، برخی از مؤدیان می توانند از این پس محل هزینه کرد مالیات پرداختی خود را مشخص سازند. تبعات و اثرات این مسئله چیست؟

بر اساس این مصوبه، افراد مالیات خود را، در پروژه هایی که بالای ۸۰ درصد پیشرفت فیزیکی دارد خرج می کنند. این موضوع بسیار مهم به نظر می رسد؛ زیرا مالیات دهندگان معمولاً یک سری تعلق خاطر دارند و ترجیح می دهند مالیات پرداختی آن ها در این زمینه ها مصرف شود. به طور مثال آن ها ترجیح می دهند مبالغ پرداختی شان در منطقه، شهر، دانشگاه، مدرسه و اماکن ورزشی محل زندگی خودشان مورد استفاده قرار بگیرد. از سویی مصوبه هیئت وزیران یکی از مهم ترین دستاوردهای مالیاتی در زمینه مشارکت مردم در توسعه کشور به حساب می آید که این امکان را فراهم آورده تا مؤدیان مالیاتی مشمول تبصره ماده ۱۰۰ از این پس محل خرج کردن مالیات پرداختی را مشخص کنند. این امر به آنان انگیزه می دهد که در مالیات دهی با رضایت بیشتری مشارکت داشته باشند. حکمرانی مالیاتی مردم و تعیین محل هزینه درآمدهای مالیاتی کشور به ویژه برای بدهکاران بزرگ مالیاتی انگیزه های ایجاد می کند که

خود بماند، ظرف دو ماه این موضوع تعیین تکلیف می شود. به نوعی اگر مؤدیان، مالیات پیش فرض را بپذیرند، وضعیت به حد قابل قبولی می رسد.

• داده هایی که بر اساس آن ها مالیات بریده شده، همواره محل بحث بوده است. برای اصلاح وضعیت این مسئله نیز چه اقداماتی صورت گرفت؟

بارگذاری داده، امروز با تحولات اساسی روبه رو است. این موضوع بسیاری از اختلاف نظرها بین مؤدی ها و سازمان امور مالیاتی را کاهش می دهد. اجازه پرداختی، میزان کسب سود و... از جمله مواردی هستند که در حال حاضر قابلیت بارگذاری آن ها ممکن شده است. انجام این کار بسیاری از هزینه های عدم دادرسی و مراجعه ممیز را کم می کند. برای قبوض خدماتی نظیر آب، برق و گاز نیز به زودی قابلیت ارسال به سامانه فراهم می شود. این امر بازم دیدگاه ها را در قبال مالیات سستانی نزدیک تر خواهد کرد. در گذشته ما با چالش بانک اطلاعاتی مواجه بودیم. با توجه به سرعتی که ثبت و ضبط اطلاعات در زمینه های متعدد دارند، بهره برداری از این داده ها برای شناسایی و تعیین مالیات به روز نبود. در گذشته به دلیل فقدان هوشمندسازی، به کارگیری از داده های



گفت و گو طرح امکان انتخاب محل هزینه کرد مالیات توسط پرداخت کنندگان (مؤدیان)، که به تازگی رونمایی شده، تحولی بزرگ در حوزه مالیاتی کشور در سال های اخیر، مصرف مالیات در پروژه های عمومی کشور و برای خود مردم است. تبیین مصارف مالیات کمک می کند که اشتیاقی و انگیزه در مالیات دهندگان افزایش یابد. دولت با اقداماتی همچون تصویب مصوبه مورد اشاره و تبیین مصارف مالیات نشان داد که دغدغه بهبود فضای مالیاتی کشور را دارد. این سیاست ها باید ادامه یابد و اقدامات جدی به منظور دریافت مالیات حقه از همگان و به کار انداختن آن ها در راستای ارائه خدمات به مردم در دستور کار باشد. سیواوش غیبی پور، کارشناس مسائل اقتصادی و مالیاتی در گفت و گو با هفته نامه «آتیه نو» به بررسی این طرح پرداخت.

● **طی چند سال اخیر، فرآیندهای مالیات سستانی الکترونیکی شده است. این وضعیت را چگونه ارزیابی می کنید؟**
مصدر تمامی عملیات گرفتن مالیات، اظهارنامه قلمداد می شود که امروز همه مراحل آن به صورت الکترونیکی انجام می گیرد. در بخش های مشاغل و اشخاص حقوقی این موضوع عینیت یافته است. چنین مسئله ای، موجب صرفه جویی زمان در فرایند رسیدگی و کاهش هزینه های مالیات سستانی را فراهم آورد.
● **چه اقدام دیگری در حوزه مالیات رخ داده که قابل توجه به حساب می آید؟**

سال ۱۴۰۲، یک مالیات پیش فرض در نظر گرفتند. در این رابطه برای چهار مؤلفه خرید، فروش، سود و اجاره روشی را به کار بستند که اگر یک مؤدی در سال بالای ۱۸ میلیارد تومان فروش داشت، یک عددی مالیات بریدند. در چنین شرایطی اگر او موافق باشد، برگ قطعی صادر و مالیات او مورد رسیدگی قرار می گیرد. اهمیت این موضوع آنجا مشخص خواهد شد که به جای اینکه فرد یک سال منتظر تعیین مالیات سال گذشته



بازار سرمایه در سال گذشته تحت تأثیر متغیرهایی مانند فاصله نرخ دلار نیمایی و بازار آزاد، افزایش قابل توجه نرخ اوراق بدهی دولت و سپرده های بانکی، نرخ خوراک و انرژی صنایع و قیمت اوره وارد دورانی از رکود و کاهش شد. در مقابل بسیاری از انواع مصوبات و تصمیمات تأثیرگذار بر روند بازار، اصلاح شد و در مسیری قرار گرفت که به نفع شرکت ها و سرمایه گذاران است. این امر می تواند تا حدی باعث بالا رفتن حاشیه سود بخش بزرگی از شرکت ها در بازار سهام شود. اگر ریسک های سیستماتیک و تنش های منطقه ای کاهش یابد، بازار سرمایه از حالت رکود خارج می شود و با رشد سودآوری شرکت ها از نظر بنیادی، روند خوبی در بازار سرمایه شکل می گیرد. در صورت رخ دادن کاهش فاصله نرخ دلار نیمای بازار آزاد، شرکت های صادرات محور وضعیت خوبی از خود نشان خواهند داد. مدیریت نرخ اوراق بدهی و پایین نگه داشتن هزینه تأمین مالی شرکت ها سبب رونق بازار تأمین مالی و توسعه کسب و کار شرکت ها شده و مدیریت نرخ بهره در بازار پول، به عنوان یک رقیب جدی برای بازار سرمایه، سبب بهبود وضع بازار سهام می شود. بازار سرمایه تحت تأثیر مصوبه نرخ سوخت و خوراک صنایع، وضع نامطلوبی را تجربه کرد و موجبات آن را فراهم آورد تا بخش زیادی از اعتماد سهام داران به دلیل ابهام در ساختار قیمت گذاری شرکت ها آسیب ببیند و سودآوری شرکت ها کاهش یابد. با توجه به اصلاحات اخیر صورت گرفته در مصوبات دولت، می توان انتظار داشت که بخشی از کاهش سود شرکت ها در سال ۱۴۰۲ در صورت های مالی سال ۱۴۰۳ نمایش داده شود و بازار را وارد مسیر رشد مناسب کند. اصلاح نرخ اوره به نفع شرکت های پتروشیمی است. به نظر می رسد با افزایش قیمت دلار نیمای، شرکت های صادرات محور در این حوزه وضعیت بهتری پیدا کنند. در صورت اصلاح مصوبه های گذشته و کاهش ناترازی در انرژی صنایع، شرکت های صادرات محور وضعیت خوبی خواهند داشت. همچنین برخی دیگر از صنایع مانند صنعت سیمان، کانه های فلزی و حمل و نقل دریایی وارد روند بهتری خواهند شد. بازار سهام اکنون در سطحی از ارزندگی قرار دارد که در صورت کاهش ریسک های سیاسی، کلیت بازار با قابلیت رشد همراه می شود و می توان منتظر ماند تا هر یک از صنایع تحت تأثیر نقاط قوتی که دارند مستعد صعود قیمت ها شوند. هم اکنون P/E شرکت ها در وضعیت خوبی به سر می برد. به نظر می رسد که با اجرای مصوبات اخیر و افشای صورت مالی شرکت ها، نسبت P/E در سطح پایین تری قرار بگیرد و بازار روبه بهبود برود. از سویی قیمت گذاری دستوری یکی از بزرگ ترین مشکلات بازار سرمایه است که به شدت منافع بازار و سهام داران را دستخوش تغییر می کند. این منافع به نفع دلان و سفته بازان بوده و هیچ منفعتی برای سهام داران و اقتصاد کشور به همراه ندارد. ممنوعیت قیمت گذاری دستوری، برای تقسیم منافع عادلانه میان ذی نفعان اقتصادی یکی از مهم ترین عوارض صادراتی می تواند اعتبار را به بازار تأمین مالی و نرخ اوراق بدهی یابد صورت گیرد و دولت به عنوان بزرگ ترین ناشر اوراق تأمین مالی در بازار سرمایه تلاش کند تا با مدیریت نرخ اوراق دولتی و نرخ سپرده بانکی، از این محل آسبایی به تأمین مالی شرکت ها و صنایع وارد نشود. ثبات در تعیین فرمول نرخ سوخت و خوراک شرکت ها، رفع ناترازی انرژی و همچنین ثبات در مقررات تعیین عوارض صادراتی می تواند اعتماد را به بازار سرمایه بازگرداند. در این حالت سرمایه گذاران به جای سرمایه گذاری در بازارهای غیرشفاف وارد یک بازار شفاف و رقابتی می شوند. این امر علاوه بر کاهش بیکاری و افزایش نرخ اشتغال، بهبود وضعیت کسب و کارها و رشد اقتصادی را به همراه خواهد داشت.

کارایی منجر شود. این عدم پیش بینی پذیری تأخیر در اجرای پروژه ها را در پی دارد.»

بزرگ ترین مزیت عرضه سیمان در بورس کالا

تا قبل از خردادماه سال ۱۴۰۰ به اذعان کارشناسان و بررسی صورت های مالی در آن زمان، کارخانجات سیمانی در ضرر و زیان به سر می بردند و عملاً سرمایه گذاری در این صنعت راهبردی، توجیه خود را از دست داده بود. از طرفی، قیمت بالای این محصول برای مشتری نهایی موجب نارضایتی شدید پیمانکاران ساختمانی را فراهم آورد و همچنین سود سرشاری نصیب واسطه گران کرد. در نهایت و با توجه به این مسائل، عرضه انواع محصولات سیمانی از اوایل خرداد ماه سال ۱۴۰۰ در بورس کالا آغاز شد.

در آن مقطع زمانی قیمت ها از ۶۰ هزار تومان به ازای هر پاکت و گاهی تا ۱۰۰ هزار تومان از بازار سیمان مخابره می شد. همچنین عدم وجود بستر معاملاتی مناسب و آمارهای قابل اتکا در بازار سیمان از مشکلات این صنعت بود که از یک سو امکان صحت سنجی رویدادهای بازار و با شرایط و تغییرات پارامترهای بازار را برای برنامه ریزان غیرممکن کرد.

با وجود تقارن زمان پذیرش و عرضه سیمان در بورس کالا با دوره قطعی برق کارخانجات سیمانی، ثبت آمار دقیق معاملات در بورس کالا و ارائه آن به سیاست گذار، در ابتدا تأمین برق کارخانجاتی که اقدام به عرضه محصولات در بورس کالا کرده بودند در اولویت قرار گرفت. همچنین استفاده از ابزارهایی نظیر قرارداد سلف و نظم دهی به برنامه عرضه محصولات سیمانی، اطمینان متقاضیان از تأمین سیمان بلندمدت مورد نیاز و فروکش کردن سریع تالاهم های این بازار را پدید آورد.

طی دو سال گذشته در مقاطع حساس و بحرانی که عمدتاً به دلیل کمبود انرژی کارخانجات بوده، آمار و اطلاعات دقیق اعلامی از سوی بورس کالا به همراه گزارش های تکمیلی موجب شد تا مسئولان حوزه های مختلف بتوانند در آشفتنگی های به وجود آمده، به شکلی تصمیم گیری کنند تا کمترین تبعات منفی متوجه ذی نفعان شود.



بائیات، یکی از عوامل کلیدی در آرام بخشی به بازارهای مختلف مانند سیمان است، گفت: «ثبات، این امکان را به ذی نفعان می دهد که با اطمینان بیشتر به برنامه ریزی بلندمدت بپردازند و ریسک های مرتبط با تغییرات ناگهانی را به حداقل برسانند. در مقابل، تصمیمات خلق الساعه که بدون بررسی کافی و به صورت ناگهانی اعمال می شوند به بی ثباتی اقتصادی و التهاب بازارها منجر می شوند.»

او توضیح داد: «سرمایه گذاران به دنبال محیطی هستند که بتوانند ریسک های خود را به درستی ارزیابی کنند. ثبات در قوانین اقتصادی به آن ها اطمینان می دهد که تصمیماتشان در یک چارچوب مشخص و قابل پیش بینی تحقق یابد. تغییرات ناگهانی در قوانین، مانند تغییرات مالیاتی یا مقررات واردات و صادرات، به خروج سرمایه گذاران از بازار و کاهش سرمایه گذاری می انجامد.»

این کارشناس اقتصادی اضافه کرد: «کسب و کارها برای برنامه ریزی استراتژیک خود نیازمند یک محیط اقتصادی پایدار و پیش بینی پذیر هستند. تغییرات بی مقدمه در قوانین و مقررات می تواند برنامه ریزی های بلندمدت شرکت ها را مختل کند و به افزایش هزینه ها و کاهش

هم زمان با فرارسیدن فصل گرم سال، قیمت سیمان در کف بازار به دلیل کاهش تولید ناشی از قطع برق کارخانه ها، بالا رفته است. مسئله ای که هزینه سازندگان مسکن را نیز با افزایش زیادی روبه رو ساخت. علی اکبر الوندیان، دبیر انجمن صنفی کارفرمایان صنعت سیمان، در واکنش به این موضوع گفت: «بروز این گرانی قابل پیش بینی بود و آنچه این افزایش قیمت را رقم زده، هیجانات بازار برآمده از انتظار تورمی با پیش بینی کاهش تولید کارخانه هاست. این درحالی است که قیمت فروش سیمانی که در بورس کالا عرضه می شود، با توجه به قواعد و مقرراتی که وضع شده و بر اجرای این قوانین نیز نظارت وجود دارد، متعادل است. در موارد استثنایی که به دلیل افزایش تقاضا و رقابت، تغییری خارج از عرف صورت می گیرد، بورس معامله را باطل می کند.»

دبیر انجمن صنفی کارفرمایان صنعت سیمان افزود: «در حال حاضر این دلان هستند که از افزایش قیمت سیمان در کف بازار منتفع می شوند. در واقع تولید کنندگانی که این روزها با کمبود برق دست به گریبان هستند، سهمی از این افزایش قیمت ندارند.» او ادامه داد: «برقی که امسال صنعت سیمان دریافت می کند، نصف سهمیه تابستان سال گذشته است. در فصل گرم سال گذشته برق رسانی به واحدهای سیمانی با شرایط بهتری مدیریت شد و حدود ۱۰ درصد هم بیشتر از سهمیه اختصاص یافته برق دریافت کردند. با وجود رشد ۱۰ درصدی تقاضا توانستند بازار را مدیریت کنند و با توزیع ۶۶ میلیون تن سیمان در کشور در سال ۱۴۰۲ بازار متعادل بود.»
الوندیان اضافه کرد: «تنها راه بازگشت ثبات به بازار در شرایط کنونی، تأمین برق مورد نیاز واحدهای تولیدی به ویژه در مناطق پرمصرف است. در شرایط کنونی مشتری و تولیدکننده هر دو خسارت می بینند. صنعت هزینه های ثابت زیادی دارد و با بروز اختلال و کاهش تولید، هزینه ها افزایش می یابد و خسارت زیادی به کارخانه ها تحمیل می شود.»

باید از اقتصاد دستوری فاصله بگیریم
سروش صنوبری، کارشناس بازار سرمایه در گفت و گو با

گزارش